

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/11370-1
Saksbehandler Lasse Moen Sørensen

Utvalg	Møtedato
Hovedutvalg for samferdsel og mobilitet	08.04.2025
Råd for likestilling, inkludering og mangfold i Agder	03.04.2025
Råd for personer med funksjonsnedsettelse i Agder	02.04.2025
Ungdommens fylkesutvalg 2025	03.04.2025
Fylkeseldrerådet	02.04.2025
Fylkesutvalget	23.04.2025
Fylkestinget	06.05.2025

Mer effektive utbyggingsprosjekter

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Fylkestinget tar utredning om mer effektive prosjekter til orientering.
2. Prinsipper for mer effektiv vegbygging skal innarbeides i prosesser for regulering, planlegging, prosjektering og bygging av vegprosjekter.
3. Der det er mulig skal det bygges etter godt nok-prinsippet, i tråd med regional plan for mobilitet på Agder.

Vedlegg

Delprosess 5a - mer effektive prosjekt

Sammendrag

Fylkestinget har bestilt en utredning om mer effektiv vegbygging, som følges opp i denne saken. Vedlagte utredning beskriver mulighetene som finnes for dette, samt hvor de ulike løsningene bør vurderes. Det anbefales at utredningen legges til grunn for arbeidet med regulering, planlegging, prosjektering og bygging av vegprosjekt.

Saksopplysninger

Det er laget en utredning som svar på fylkestingets bestilling om mer effektiv vegbygging i sak 78/2024. Denne ligger vedlagt saken. Utredningen gjennomgår moment som kan bidra til mer effektive utbyggingsprosjekt, og drøfter målkonflikter og dilemmaer knyttet til godtnok standard, i tillegg til å vise eksempler på hvilke tiltak som kan fungere hvor.

Å være effektiv betyr å få mest mulig måloppnåelse for midlene. Regional plan for mobilitet for Agder 2023-2033 slår fast følgende prinsipp:

- Vi skal prioritere å ta vare på den infrastrukturen vi har.
- Vi skal prioritere barn og unge.

Det betyr at vi får den beste måloppnåelsen når vi tar vare på de fylkesvegene vi har, for eksempel ved strekningsvis utbedring, og når vi prioritere barn og unge for eksempel ved å bygge trygge skoleveger.

Utredningen konkluderer med at det er mulig å bygge mer effektivt.

Det er mest å hente på å gjennomføre god planlegging i tidlig fase og benytte digitalisering ved 3D-modeller. Jo større og mer komplekse prosjektene er, dess større potensial er det for å spare penger ved å bruke tilstrekkelig tid og ressurser på planlegging.

Utredningen viser også en sammenheng mellom klimakutt og kostnadsreduksjon. I de fleste prosjektene gir redusert klimautslipp også reduserte kostnader. Dette gjelder blant annet lokal massehåndtering, bruk av lokal stein til blant annet murer, kort transportavstand for asfalt og mindre hugstflater. Slike tiltak gir besparelser både innenfor klima og økonomi, og denne kunnskapen kan nyttiggjøres i fremtidige kontrakter.

Funnene i utredningen viser at en kan bygge mer effektivt ved å:

- Ha god flyt og organisering i utbyggingsprosjekt
- Prioritere god planlegging i tidligfase
- Ta ut gevinster ved digitalisering
- Bygge etter godt nok-prinsippet der det passer
- Følge nasjonale klimakrav
- Være bevisste på når vi bruker konsulent og når vi benytter egne fagressurser
- Velge riktig kontraktsstrategi

Mange av tiltakene som gir mer effektive utbyggingsprosjekt gjennomføres allerede i dag, men det er fremdeles mulig å utvikle kunnskapen om disse tiltakene og sørge for å gjennomføre de i alle prosjekt.

I forbindelse med vedtak i fylkestinget om å vurdere mulighet for mer effektive utbyggingsprosjekt, så ble det lagt inn en effektiviseringsgevinst i handlings- og økonomiplanen. Gevinsten er anslått til 10 mill. kroner per år i årene 2026, 2027 og 2028.

Vurderinger

Godt nok-prinsippet kan brukes i mange prosjekt. For de aller fleste prosjekt gjøres det allerede i dag større eller mindre avvik fra vegnormalene. Ved å sette alle fagmiljø til å tenke samlet omkring dette er det likevel mulig å hente ut mer effekt.

Godt nok-prinsippet må likevel ikke gå på bekostning av kvalitet, ved at en etablerer tiltak som øker drifts- og vedlikeholdskostnadene, eller reduserer levetiden til infrastrukturen, og på den måten bidrar til å øke fremtidige kostnader.

Mobilitetsplanens prinsipp om å tilrettelegge for barn og unge innebærer i praksis tilrettelegging for en rekke grupper, inkludert mange med begrenset mobilitet.

Universell utforming er et sentralt prinsipp som fylkeskommunen skal følge i alle prosjekt. At flest mulig skal ha anledning til god mobilitet er viktig, og avvik knyttet til dette må derfor vurderes ekstra nøye før de eventuelt innvilges. Det finnes imidlertid steder der myke trafikanter velger å ferdes, selv om slik ferdsel er utrygt. Dersom denne ferdselen med enkle grep kan gjøres betydelig tryggere for de fleste, kan det tenkes at det er bedre å bygge et enkelt tiltak, fremfor å ikke tilrettelegge for noen.

Å sette av tilstrekkelig tid og ressurser i tidlig fase er helt sentralt for å kunne bygge riktig prosjekt på rett sted, med rett kvalitet og på mest hensiktsmessig måte. Ved hjelp av gode verktøy for digitalisering kan den samlede kunnskapen systematiseres og nyttiggjøres best mulig i alle faser av prosjektene. God planlegging kan redusere kostnader, konflikter, og bidra til at prosjektet kommer til nytte for flere.

På samme måte vil riktig bruk av konsulenter og valg av den mest hensiktsmessige kontraktstrategien kunne bidra til gode prosjekter som leverer best mulig på målsetningene.

Erfaringen viser også at man kan spare penger i prosjektene ved å tilstrebe å følge klimakravene, ettersom dette ofte innebærer å tenke smartere omkring arealbruk, massebehov, transport og andre kostnadsdrivende faktorer.

Regional plan for mobilitet for Agder 2023-2033

Effektive prosjekt og god måloppnåelse er tett knyttet opp mot hovedprinsippene i mobilitetsplanen om å ta vare på den infrastrukturen vi har og å prioritere barn og unge. Den beste måloppnåelsen får vi ved å ta vare på fylkesvegene vi har, blant annet gjennom strekningsvis utbedring, og ved å prioritere barn og unge, noe som blant annet kan løses ved å bygge trygge skoleveger.

Steg 7 i mobilitetsplanen, å jobbe etter godt nok-prinsippet, er en sentral metode for å sikre mer for pengene. Dette er tett knyttet til steg 11, å redusere forfall på infrastrukturen. Strekningsvis utbedring vil være et sentralt tiltak også for måloppnåelse på disse stegene, ved å bidra til at mye eksisterende veg kan gjøres mer trafikk sikker og få økt fremkommelighet med begrensede ressurser. Forbedring fremfor nybygging bidrar i tillegg til steg 17, jobbe for bærekraftig arealbruk, og steg 20, reduserte klimagassutslipp.

Ved å få mer for pengene frigjøres midler som det er mulig å bruke til å innhente mer av forfallet på vegnettet, samt til å bygge mer tilrettelagt infrastruktur for barn og unge.

Økonomiske konsekvenser

Saken og utredningen beskriver kun mulighetsrommet for å få mer effektive utbyggingsprosjekt, og har således ingen budsjettmessige konsekvenser for fylkeskommunen.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at funnene i utredningen «Mer effektive utbyggingsprosjekt» legges til grunn for regulering, planlegging, prosjektering og bygging i alle fremtidige vegprosjekt på fylkesvegnettet.

Kristiansand, 17.03.2025

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Ola Olsbu
fylkesdirektør